

- N.B.**
1. All questions are compulsory.
 2. Internal Options are mentioned.
 3. Figures to the right indicate marks.

UNIT - I

- Q.1 A.** Define Moral Development and Discuss different approaches to Moral Development. (15)

OR

- B. Write Short Notes on: (Any 3)** (15)

1. Gender Identity
2. Brain Development
3. Aggression
4. Self - Concept

UNIT - II

- Q.2 A.** Discuss the growth of language in Pre-school year. (15)

OR

- B. Write Short Notes on: (Any 3)** (15)

1. Egocentrism
2. Influence of Media on Children
3. Growth of Memory among Pre- schooler's
4. Zone of Proximal Development (ZPD)

UNIT - III

- Q.3 A.** Discuss various types and theories of Intelligence in Middle Childhood. (15)

OR

- B. Write Short Notes on: (Any 3)** (15)

1. Schooling : The Three R's
2. Types of Mental Retardation
3. Physical growth among children
4. Motor skills in Middle Childhood

UNIT - IV

- Q.4 A.** Explain how friendship develops among Middle Childhood. (15)

OR

- B. Write Short Notes on: (Any 3)** (15)

1. Self - Esteem.
2. Three Levels of Morality.
3. Family Influence on Middle Childhood.
4. Psycho - social Development in Middle Childhood.

- सूचना : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. आंतरिक पर्याय मांडलेले आहेत.
३. उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
४. मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका प्रमाण मानावी.

विभाग - १

- प्र.१ अ. 'नैतिक विकासाची' व्याख्या करा व नैतिक विकासाच्या विविध दृष्टीकोनावर चर्चा करा. (१५)
किंवा
ब. टीपा लिहा. (कोणतेही ३) (१५)
१. लैंगिक ओळख २. मेंदूचा विकास
३. द्वेष असणे ४. स्व - संकल्पना

विभाग - २

- प्र.२ अ. पूर्वशालेय वयातील मुलांच्या भाषिक विकासावर चर्चा करा. (१५)
किंवा
ब. टीपा लिहा. (कोणतेही ३) (१५)
१. स्वतःपुरता विचार तत्त्व
२. प्रसारमाध्यमांचा मुलांवर होणारा परिणाम
३. पूर्वशालेय मुलांमधील स्मृतीची वाढ / विकास
४. सूक्ष्ममानसिक क्षेत्राचा विकास

विभाग - ३

- प्र.३ अ. मध्यम बाल्यावस्थेतील बुद्धिमत्तेच्या विविध प्रकारांवर व सिद्धांतावर चर्चा करा. (१५)
किंवा
ब. टीपा लिहा. (कोणतेही ३) (१५)
१. शाळा आणि मध्यम बाल्यावस्था
२. मानसिक मागासलेपणाचे विविध प्रकार
३. मुलांमधील शारिरिक वाढ / विकास
४. मध्यम बाल्यावस्थातील कारक तत्त्वे

विभाग - ४

- प्र.४ अ. मध्यम बाल्यावस्थेमध्ये मैत्रीचा विकास कसा होतो, ह्यावर स्पष्टीकरण द्या. (१५)
किंवा
ब. टीपा लिहा. (कोणतेही ३) (१५)
१. स्व - आदर
२. नैतिकतेतील तीन स्थर
३. मध्यम बाल्यावस्थेवर कुटुंबाचा प्रभाव
४. मध्यम बाल्यावस्थेवर मनो - सामाजिक विकास